

Dopis Svatého otce Františka kněžím

u příležitosti 160. výročí úmrtí svatého faráře arského (4. srpna 2019)

Drazí bratři,

připomínáme si 160. výročí smrti svatého faráře arského, který byl Piem XI. vyhlášen patronem všech farářů světa.¹ V den jeho svátku píší tento dopis nejen farářům, ale také všem vám kněžím, kteří v tichosti „všechno opouštíte“, abyste na sebe brali každodenní život svých společenství. Vám, kteří jako farář arský pracujete „na frontě“, nesete tíhu dne i horko (srov. *Mt 20,12*), čelíte nesčetným situacím, denně „nastavujete tvář“, aniž byste na sebe upozorňovali, jen aby se Božímu lidu dostávalo péče a doprovázení. Obracím se na každého z vás, kteří za různých okolností, nepozorovaně a obětavě, vysílení či znavení, v nemoci či zklamání, přijímáte toto poslání jako službu Bohu a jeho lidu a přes všechny těžkosti této cesty píšete ty nejkrásnější stránky kněžského života.

Před nedávnem jsem se italským biskupům svěřil se starostí, že v mnoha regionech se naši kněží cítí být vystaveni posměchu a obviněním ze zločinů, které nespáchali. Řekl jsem, že ve svém biskupovi potřebují najít staršího bratra a otce, který je bude v těchto těžkých časech na jejich cestě povzbuzovat, motivovat a podporovat.²

Jako starší bratr a otec vám chci být nablízku i já, zejména proto, abych vám jménem věřícího Božího lidu *poděkoval* za všechno, co od vás dostává, a *povzbudil vás* k oživení slov, která Pán s velkou vlídností pronesl v den našeho svěcení a která jsou zdrojem naší radosti: „Už vás nenazývám služebníky... nazval jsem vás přáteli“ (*Jan 15,15*).³

BOLEST

„Viděl jsem bídu svého lidu“ (*Ex 3,7*).

V poslední době jsme mohli zřetelněji slyšet volání svých bratří, často tiché a umlčované, kteří se ze strany některých nositelů služebného kněžství stali obětí zneužití moci, svědomí, sexuálního zneužití. Pro život obětí, jež byly vystaveny různým formám zneužití, jde nepochybně o dobu strádání; stejně tak pro jejich rodiny a pro celý Boží lid.

Jak víte, snažíme se intenzivně provádět nezbytné reformy, které radikálně podnítl kulturu založenou na pastorační péči, aby „kultura“ zneužívání nemohla najít prostor, aby se šířila, natož uchytila. Není to úkol snadný ani krátkodobý a vyžaduje nasazení všech. Jestliže se v minulosti mohla stát odpovědí nedbalost, chceme, aby dnes konverze, transparentnost, upřímnost a solidarita s oběťmi začaly psát dějiny a pomohly nám být pozornějšími k veškerému lidskému utrpení.⁴ Ani tato bolest není kněžím lhostejná. Mohl jsem se o tom přesvědčit při různých pastoračních návštěvách ve své diecézi i v jiných diecézích, kde jsem měl příležitost k setkání a osobním rozhovorům s kněžími. Mnozí z nich vyjadřovali svoje rozhořčení nad tím, co se stalo, i určitý druh bezmoci, protože kromě „vyčerpání z péče zažívají příkoří v důsledku podezírání a zpochybňování, což u některých či mnohých mohlo vyvolat pochybnosti, strach a nedůvěru.“⁵ Mnozí kněží vyjadřují

¹ Srov. apoštolský list *Anno Iubilari*, 23. dubna 1929: *AAS* 21 (1929), 312–313.

² *Promluva k Italské biskupské konferenci* (20. května 2019). Duchovní otcovství vede biskupa k tomu, aby neopustil své kněze jako sirotky. Spočívá nejen v tom, že pro ně má dveře otevřené, ale že je vyhledá, stará se o ně a doprovází je.

³ Srov. sv. Jan XXIII., encyklika *Sacerdoti nostri primordia*, vydaná ke stému výročí přenesení ostatků svatého faráře arského, 1. srpna 1959.

⁴ Srov. *List Božímu lidu*, 20. srpna 2018, Česká biskupská konference (<https://www.cirkev.cz/cs/aktuality/180821list-papeze-frantiska-bozimu-lidu>).

⁵ Setkání s kněžími, řeholníky a řeholnicemi, Santiago de Chile 16. ledna 2018.

ve svých dopisech tyto pocity. Na straně druhé je potěšující setkat se s kněžími, kteří při setkání s utrpením obětí a Božího lidu ihned reagují a hledají slova a možnosti povzbuzení.

Aniž bychom popírali nebo přecházeli škody způsobené některými našimi bratry, bylo by nespravedlivé nevyjádřit uznání velkému počtu kněží, kteří pevně a vytrvale obětují vše, čím jsou a co mají, pro dobro druhých (srov. 2 Kor 12,15) a zlepšují své duchovní otcovství, které dokáže plakat s plačícími; je bezpočet kněží, kteří svůj život proměňují v dílo milosrdenství, a to často v nehostinných, vzdálených nebo osamocených regionech a situacích, s nasazením vlastního života. Vážím si vaší odvahy a vytrvalého příkladu a děkuji vám za něj – jde o příklad, který nám v bouři, zahanbení a bolesti ukazuje, že vy se dál radostně dáváte všanc službě evangelia.⁶

Jsem přesvědčen, že čas církevní očisty, který prožíváme, nás podle naší věrnosti Boží vůli učiní radostnějšími a ryzejšími a v nepříliš vzdálené budoucnosti přinese bohaté plody. „Neklesejme na mysli. Pán očisťuje svoji Snoubenku a všechny nás obrací k sobě. Podrobuje nás zkoušce, abychom pochopili, že bez něho jsme prach; zachraňuje nás před pokrytectvím a před spiritualitou vnějškovosti. Dává vanout svému Duchu, aby své Nevěště, přistižené při zjevném cizoložství, navrátil krásu. Bude prospěšné podívat se dnes na 16. kapitolu Ezechiela. To jsou dějiny církve. To jsou mé dějiny – může říci každý z nás. Nakonec však navzdory svému zahanbení zůstaneš nadále pastýřem. Naše pokorné pokání zůstane v tichých slzách před zrůdností hříchu a neproniknutelnou velikostí Božího odpuštění. Toto pokorné pokání je počátkem naší svatosti.“⁷

VDĚČNOST

„Nepřestávám za vás děkovat“ (Ef 1,16).

Poslání je spíše než naším rozhodnutím odpovědí na nezasloužené Pánovo volání. Je krásné se neustále vracet k oněm evangelním pasážím, které ukazují Ježíše, jak se modlí, vybírá a povolává, „aby byli s ním, protože je chtěl posílat kázat.“ (Mk 3,14)

Na tomto místě bych chtěl vzpomenout na otce Lucia Geru, velkého učitele kněžského života, který pochází z mé vlasti. V čase velkých zkoušek pro Latinskou Ameriku řekl skupině kněží: „Vždycky, ale zejména ve zkouškách, se musíme vracet k oněm světlým chvílím prožitku, kdy nás Pán povolal, abychom se celým svým životem dali do Jeho služeb.“ Rád tomu říkám „deuteronomická vzpomínka na povolání“, která nám dovolí „vrátit se k zápalu na počátku cesty, kdy se mne dotkla Boží milost. Právě touto jiskrou mohu zapálit oheň dnes, každý den, a nést hřejivost i světlo svým bratrům a sestrám. Tato jiskra rozžihá pokornou radost, která neublíží bolesti ani zoufalství, je laskavá a klidná.“⁸

Jednoho dne jsme řekli své „ano“, které se zrodilo a rostlo uprostřed křesťanského společenství díky svatým „u našich dveří“, kteří nám svojí jednoduchou vírou ukázali, že stojí za to dát všechno Pánu a jeho království. Dopad onoho „ano“ měl a bude mít netušený přesah a mnohdy nebudeme ani schopni si představit veškeré dobro, které zrodilo a rodí. Je krásné vidět starého kněze, který je obklopen a navštěvován těmi maličkými – již dospělými –, které kdysi pokřtil a kteří mu s vděčností přicházejí představit svoji rodinu. V tom objevujeme, že jsme byli pomazáni, abychom pomazávali. Boží pomazání nikdy nezklame a spolu s apoštolem mohu říci: „Nepřestávám děkovat za vás“ (Ef 1,16) a za všechno dobro, které jste prokázali.

Ve chvílích těžkostí, křehkosti a poklesků, kdy na povrch vyplave naše slabost, je nejhorším pokušením utápnout se v zoufalství¹⁰, klesat na mysli a mít sklíčené srdce; v oněch chvílích je důležité – dokonce si troufám říci stěžejní – nejenom nezapomenout na vděčnost za to, že Pán vstoupil do

⁶ Srov. *Lettera al Popolo di Dio che è in cammino in Cile* (31. května 2018).

⁷ Setkání s kněžími římské diecéze, 7. března 2019. (Srov. <https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=29094>)

⁸ Homilie o velikonoční vigílii (19. dubna 2014).

⁹ *Gaudete et exsultate* 7, apoštolská exhortace o povolání ke svatosti, Paulínky 2018.

¹⁰ Srov. Jorge Mario Bergoglio, *Lettere della tribolazione*, Milano 2019, str. 18.

našeho života, na jeho milosrdný pohled, kterým nás vyzval, abychom se dali všanc pro něho a pro jeho lid, ale také mít odvahu tyto vzpomínky naplňovat a spolu se žalmistou skládat svůj vlastní chvalozpěv, neboť „jeho milosrdenství trvá na věky“ (Žl 135).

Vděčnost je vždy „mocná zbraň“. Dokážeme-li rozjímat o všech projevech lásky, velkodušnosti, solidarity a důvěry, jakož i odušnění, trpělivosti, snášenlivosti a soucitu, jichž se nám dostalo, a konkrétně za ně děkovat, umožníme Duchu Svatému, aby nám daroval svěží vítr, schopný obnovit (ne zalátat) náš život a naše poslání. Umožněme, abychom si se svatým Petrem při zázračném ranním rybolovu uvědomili, jaké dobro jsme dostali, a abychom v sobě probudili schopnost žasnout, být vděční a říci: „Pane, odejdi ode mne: jsem člověk hříšný“ (Lk 5,8). A znovu vyslechněme z Pánových úst jeho povolání: „Neboj se. Od nynějška budeš lovit lidi“ (Lk 5,10), neboť „jeho milosrdenství trvá na věky“ (srov. Žl 135).

Bratři, děkuji za vaši věrnost přijatým závazkům. Je vskutku příznačné, že ve společnosti a kultuře, která proměnila „prchavost“ v hodnotu, existují lidé, kteří se dají všanc a berou na sebe celoživotní závazky. Ve své podstatě tím říkáme, že vytrvale věříme v Boha, který nikdy nezrušil svoji smlouvu – ani tehdy, když jsme ji nesčetněkrát porušili my. To nás vede k oslavě Boží věrnosti, která nepřestává důvěřovat, věřit a spoléhat – navzdory našim omezením a hříchům – a vybízí nás, abychom si počínali stejně. Uvědomujeme si, že neseme poklad v nádobách hliněných (srov. 2 Kor 4,7) a víme, že Pán se projevuje jako vítěz ve slabosti (srov. 2 Kor 12,9), nepřestává nás podírat, povolávat a dávat nám stokrát víc (srov. Mk 10,29-30), neboť „jeho milosrdenství trvá na věky“.

Děkuji za radost, se kterou jste dokázali darovat svůj život. Ukázali jste srdce, které v průběhu let zápasilo a bojovalo, aby se neuzavřelo a nezahořklo, ale naopak se denně otvíralo lásce k Bohu a k jeho lidu; srdce, které časem nezkyšlo, nýbrž jako dobré víno uzrálo v kvalitnější, neboť „jeho milosrdenství trvá na věky“.

Děkuji, že se snažíte upevňovat bratrská a přátelská pouta s kněžími a se svým biskupem, vzájemně se podporujete, pečujete o toho, kdo je nemocen, vyhledáváte a povzbuzujete ty, kteří se izolují, učíte se moudrosti od starších, dělíte se o majetek a společně se umíte zasmát i plakat. Je to velice důležité. Dokonce jste zůstali vytrvalí a stálí, když musíte přijmout obtížné poslání nebo pobídnout bratra, aby se ujal svojí odpovědnosti, neboť „jeho milosrdenství trvá na věky“.

Děkuji za svědectví vytrvalosti a „snášenlivosti“ (*hypomoné*) v pastoraci, která nás mnohdy v upřímnosti pastýře¹¹ přivádí k zápasu s Pánem v modlitbě, jako Mojžíše v oné odvážné a riskantní přímlově za lid (srov. Nm 14,13-19; Ex 32,30-32; Dt 9,18-21), neboť „jeho milosrdenství trvá na věky“.

Děkuji, že každodenně slavíte eucharistii a s milosrdenstvím udělujete svátost smíření bez tvrdosti a bez laxismu, když se vžíváte do lidí a provázíte je na cestě obrácení k novému životu, který Pán dává nám všem. Víme, že po schůdcích milosrdenství můžeme sestoupit až na nejnižší úroveň lidství – včetně křehkosti a hříchu –, a vystoupat až k nejvyššímu vrcholku božské dokonalosti: „Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec“.¹² Být tak schopní „zahřát srdce lidí, putovat s nimi nocí, umět vést dialog a také sestoupit do jejich noci, do jejich temnoty, aniž bychom se ztratili“¹³, neboť „jeho milosrdenství trvá na věky“.

Děkuji, že udělíte pomazání nemocných a všem „vhod či nevhod“ horlivě zvěstujete evangelium Ježíše Krista (srov. 2 Tim 4,2), zkoumáte své společenství, abyste našli, „kde je živá a vroucí touha

¹¹ Srov. Promluva k římským farářům (6. března 2014).

¹² Duchovní cvičení pro kněze římské diecéze, první meditace (2. června 2016).

¹³ Antontio Spadaro, *Intervista a Papa Francesco*. „La Civiltà Cattolica“ č. 3918 (19. září 2013), str. 462.

po Bohu, a kde byl tento láskyplný dialog udušen anebo nemohl vydat plody¹⁴ protože „jeho milosrdenství trvá na věky“.

Děkuji za každý okamžik, kdy jste s niterným pohnutím přijali ty, kdo upadli, obvázáli jste jejich rány, nabídli vroucnost jejich srdci, prokázali laskavost a soucit jako Samaritán z podobenství (srov. *Lk 10,25-37*). Nic není tak naléhavé jako toto: blízkost, přízeň, být blízko tělu trpícího bratra. Jak dobrý příklad dává kněz, který se ranám svých bratří přibližuje, nikoli vzdaluje!¹⁵ Zrcadlí se v něm srdce pastýře, který poznal duchovní radost ze sjednocení se svým lidem.¹⁶ Nezapomíná, že z tohoto lidu vzešel a jediné v jeho službě dochází a může se dobrat své nejryzejší a pravé totožnosti, jež mu umožňuje rozvíjet střídmy a jednoduchý životní styl bez privilegií; nepřijímá privilegia, která nemají evangelní příchut'; neboť „jeho milosrdenství trvá na věky“.

Děkujeme také za svatost věřícího Božího lidu, který byl svěřen do naší péče a skrze který pečuje Pán o nás, když můžeme rozjímat o tomto lidu, o „rodičích, kteří s tolikerou láskou vychovávají své děti, mužích a ženách, kteří pracují, aby si vydělali na chléb, nemocných lidech, o starých řeholnicích, které se pořád usmívají. V jejich každodenním ustavičném kráčení vpřed vidím svatost bojující církve“.¹⁷ Děkujeme za každého z nich a čerpejme z jejich svědectví podporu a povzbuzení; neboť „jeho milosrdenství trvá na věky“.

ODVAHA

„Chci vás povzbudit v srdci“ (srov. *Kol 2,2*).

Mým druhým velkým přáním, podle slov svatého Pavla, je vést vás k obnově naší kněžské odvahy, která je především plodem Ducha Svatého v našem životě. Uprostřed bolestných zkušeností potřebujeme všichni útěchu a povzbuzení. Poslání, ke kterému jsme byli povoláni, nechrání před utrpením, bolestí, ba ani před nepochopením;¹⁸ naopak od nás vyžaduje, abychom jim čelili, přijali je a umožnili tak Pánu, aby je proměnil a více nás připodobnil sobě. „Když opomíjíme upřímné, prožité a promodlené přiznání svých omezení, v podstatě bráníme milosti, aby v nás mohla účinně působit. Není tu totiž dán prostor k tomu, aby se rozvíjelo potenciální dobro, které je součástí poctivého a pravého procesu růstu.“¹⁹

Dobrym testem pro ověření našeho pastýřského srdce je položit si otázku, jak přistupujeme k bolesti. Nezřídka se může stát, že se chováme jako levita či kněz z podobenství, kteří si nevšímají člověka ležícího u cesty a přehlížejí ho (srov. *Lk 10,31-32*). Jiní volí špatný přístup a filosofují všeobecnými frázemi jako „Takový je život“ nebo „To se nedá nic dělat“. Vytvářejí tím prostor pro fatalismus a malomyslnost, anebo hledí optikou preferencí a výběru, čímž způsobují izolaci a exkluzi. „Stejně jako prorok Jonáš v sobě stále nosíme skryté pokušení utéci na bezpečné místo, které může mít mnoho jmen: individualismus, spiritualismus, uzavírání se do maličkých světů...“²⁰. Odvracejí nás od niterného soucitu a vzdalují nás od zranění druhých, a tudíž od zranění Ježíšových.²¹

V této souvislosti bych rád podtrhl další subtilní a nebezpečný postoj, kterým je – jak s oblibou říkával Bernanos – „nejbohatší z elixírů démonových“²². Je nejškodlivější pro nás, kteří chceme

¹⁴ *Evangelii gaudium*, apoštolská exhortace o hlásání evangelia v současném světě, Paulínky 2014.

¹⁵ Srov. *Promluva k farářům římské diecéze*, 6. března 2014.

¹⁶ Srov. *Evangelii gaudium*, 268, Paulínky 2014.

¹⁷ *Gaudete et exsultate*, 7, Paulínky 2018.

¹⁸ Srov. *Lettera apostolica Misericordia et misera*, 13.

¹⁹ *Gaudete et exsultate*, 50, Paulínky 2018.

²⁰ *Gaudete et exsultate*, 134, Paulínky 2018.

²¹ Srov. Jorge Mario Bergoglio, *Reflexiones en speranza*, Città del Vaticano, 2013, str. 14.

²² Georges Bernanos: *Deník venkovského faráře*. 3. vyd., Rozmluvy 9/1988, s. 91.; srov. ap. exhortace *Evangelii gaudium*, 83.

sloužit Pánu, protože zasévá sklíčenost, osamocenost a vede k zoufalství.²³ Jsme-li zklamáni realitou, církví nebo sami sebou, můžeme být v pokušení upnout se k *nasládlému smutku*, který východní otcové nazývali *akédia*. Kardinál Tomáš Špidlík říkal: „Pokud nás prostoupí smutek ze života jako takového, ze společenství druhých nebo ze své osamělosti, jde vždy o nějaký nedostatek víry v Boží prozřetelnost a v Boží dílo. Smutek ochromuje odvahu pokračovat v práci i modlitbě, naši blízcí se nám stávají nesympatickými. Mnišští autoři tuto neřest obsáhle popisují a nazývají ji nejhorším nepřítelem duchovního života.“²⁴

Známe tento návykový smutek, vedoucí k postupné naturalizaci zla a nespravedlnosti s tichým povzdechnutím „Dělalo se to tak vždycky“. Smutek činí neplodnými veškeré snahy o přeměnu a obrácení, šíří zášť a nevraživost. „Toto není volba důstojného a plného života, toto není Boží záměr s námi, toto není život v Duchu, který pramení ze srdce vzkříšeného Krista“, ke kterému jsme povoláni²⁵. Bratři, hrozí-li, že se tento *nasládlý smutek* zmocní našeho života nebo společenství, prosme Ducha beze strachu a znepokojení, ale s rozhodností, „aby přišel a probudil nás, zatřásl naší strnulostí, vysvobodil nás z netečnosti! Přehodnot'me způsob, jakým dosud žijeme, otevřme oči a uši, a hlavně srdce. Nechme se vyburcovat děním kolem nás a živým a účinným slovem Zmrtvýchvstalého.“²⁶

Dovolte mi zopakovat, že v těžkých dobách všichni potřebujeme útěchu a sílu od Boha a bratří. Všem nám poslouží slova svatého Pavla v utrpení, adresovaná jeho komunitám: „Proto vás prosím, abyste neochabovali pro ta moje soužení, která snáším pro vás“ (*Ef 3,13*); „Chci vás povzbudit v srdci“ (srov. *Kol 2,2*), abychom plnili poslání, které nám každé ráno Pán svěřuje, totiž zvěstovat „velikou radost, radost pro všecken lid“ (*Lk 2,10*). Nikoli však jako teorii nebo rozumový či etický poznatek toho, co by mělo přijít, nýbrž jako lidé, kteří byli přetvořeni ponořením v bolest a proměnění Pánem a kteří s Jobem volají: „Zvěděl jsem o tobě jen podle doslechu, ale nyní tě zří moje oči“ (*Job 42,5*). Bez této základní zkušenosti nás veškeré úsilí povede na cestu frustrace a rozčarování.

V životě jsme mohli vidět, že „s Ježíšem Kristem se vždycky rodí a obnovuje radost.“²⁷ I když existují různé fáze této zkušenosti, víme, že i přes naše slabosti a hříchy nám Bůh „s něhou, která nikdy nezklame, umožňuje pozvedat hlavu, začínat znovu a vždycky umí navracet radost“²⁸. Radost se nerodí z našeho voluntaristického či intelektuálního úsilí, nýbrž z důvěry, že Ježíšova slova Petrovi stále platí: Až budeš „tříben“, nezapomeň, že „já jsem za tebe prosil, aby tvoje víra nezanikla“ (*Lk 22,32*). Pán je první, kdo se modlí a zápasí o tebe i o mne. Zve nás, abychom plně vstoupili do jeho modlitby. Mohou nastat dokonce chvíle, kdy se budeme muset ponořit „do modlitby v Getsemanech, nejlidštější a nejdramatičtější Ježíšovy modlitby (...). Je v ní úpěnlivost, zármutek, úzkost, téměř dezorientace (srov. *Mk 14,33*).“²⁹

Víme, že není snadné zůstat před Pánem a dovolit, aby svým pohled prostoupil náš život, zahojil naše raněné srdce, omyl naše nohy zaprášené zesvětštěním, které na nás ulpělo cestou a brání nám jít dál. V modlitbě zakoušíme svou pozhnanou nejistotu, která nám připomíná, že jsme ucedníci a potřebujeme Pánovu pomoc. To nás osvobozuje od prométheovské tendence „těch, kteří v posledku spoléhají jenom na své vlastní síly a považují se za nadřazené vůči druhým, protože se drží určitých norem.“³⁰

²³ Srov. Barsanufio, *Epistolario*, in: Vito Cutro – Michał Tadeusz Szwemin, *Bisogno di Paternita*, Varsavia, 2018, str. 124.

²⁴ *L'arte di purificare il cuore*, Roma, 1999, str. 47.

²⁵ *Evangelii gaudium*, 2, Paulínky 2014.

²⁶ *Gaudete et exsultate*, 137, Paulínky 2018.

²⁷ *Evangelii gaudium*, 1, Paulínky 2014.

²⁸ *Evangelii gaudium*, 3, Paulínky 2014.

²⁹ Jorge Mario Bergoglio, *Reflexiones en speranza*, Citta del Vaticano, 2013, str. 26.

³⁰ *Evangelii gaudium*, 94.

Bratři, Ježíš víc než kdokoli jiný zná naši snahu a výsledky, stejně jako naše selhání a neúspěchy. On nám jako první říká: „Pojďte ke mně všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím. Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mě, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete pro své duše odpočinek“ (Mt 11,28-29).

V takovéto modlitbě pochopíme, že nikdy nejsme sami. Modlitba pastýře je modlitbou, kde přebývá jak Duch, „který volá: Abba, Otče“ (Gal 4,6), kde přebývá lid, který mu byl svěřen. Naše poslání a identita dostávají světlo z tohoto dvojího pojiva.

Pastýřova modlitba získává život i podobu v srdci Božího lidu. Nese znamení ran i radostí svého lidu, který v tichu prosí Pána, aby byly pomazány darem Ducha Svatého. Pastýřova naděje důvěřuje a bojuje, aby Pán mohl hojit naši osobní křehkost, i tu v našem společenství. Mějme na paměti, že právě v modlitbě Božího lidu se pastýřovo srdce vtěluje a nachází své místo. To nás všechny osvobozuje od hledání či tužby po snadných, okamžitých a prefabrikovaných odpovědích a umožňuje Pánu, aby on (nikoli naše recepty a priority) ukazoval cestu naděje. Mějme na paměti, že v nejobtížnějších chvílích prvotního společenství, jak čteme ve Skutcích apoštolů, hrála hlavní roli modlitba.

Bratři, uznejme svoji křehkost, ano, ale dovolme, aby ji Pán proměnil a dal směr našemu dalšímu poslání. Neztrácejme radost z pocitu, že jsme „ovce“, a z vědomí, že on je náš Pán a Pastýř.

Abychom si uchovali odvážné srdce, je nutné nezanedbávat tato dvě základní pojiva naší totožnosti: tím prvním je vztah s Ježíšem. Pokaždé, když se odpoutáme od Ježíše nebo vztah s ním zanedbáme, naše úsilí postupně pohasne a naše svítilny zůstanou bez oleje, který prozařuje život (srov. Mt 25,1-13): „Zůstaňte ve mně, a já zůstanu ve vás. Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, nezůstane-li na kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně ... neboť beze mne nemůžete činit nic“ (Jan 15,4-5). V tomto duchu bych vás chtěl povzbudit, abyste nezanedbávali duchovní doprovázení a měli bratra, se kterým můžete hovořit, konfrontovat se, diskutovat a s důvěrou a otevřeností poznávat svou cestu; moudrého bratra, s nímž zakoušíte a uvědomujete si, že jste učedníci. Hledejte jej a najděte a užívejte radost, že se o vás stará, doprovodí vás a poskytne rady. Je to nenahraditelná pomoc, která umožňuje žít povolání podle Otcovy vůle (srov. Ef 10,9) a srdci umožňuje tlouci podle „smýšlení, jaké měl Ježíš Kristus“ (Flp 2,5). Jak užitečná jsou pro nás slova Kazatele: „Lépe je dvěma než samotnému... Když padnou, jeden zvedá druhého. Běda samotnému! Když padne, pak není druhý, který by ho zvedl.“ (Kaz 4,9-10)

Druhé základní pojivo: posilovat a žít spojením se svým lidem. Neizolujte se od svého lidu a od kněží či komunity. Tím spíše se vyhýbejte uzavřeným a elitářským skupinám. Tam se duch nakonec uduší a zkaží. Odvážný služebník vždycky vychází ven, a „vycházet ven“ znamená „kráčet spolu s naším lidem, někdy vpředu, jindy uprostřed a někdy vzadu. Vpředu kvůli vedení, uprostřed kvůli jeho povzbuzování a podporování, vzadu kvůli udržování jednoty, aby se nikdo neocitl příliš moc pozadu; a ještě z jiného důvodu, protože lid má „čich“ pro nové cesty, má *sensus fidei* (srov. *Lumen gentium*, 12). Co může být krásnějšího?“³¹ Sám Ježíš je vzorem tohoto evangelizačního rozhodnutí, které nás uvádí doprostřed lidu. Je pro nás prospěšné vidět, že Pán je nablízku všem! Ježíšova vydanost na kříži není ničím jiným než vyvrcholením tohoto evangelizačního stylu, kterým se vyznačuje celá jeho existence.

Bratři, bolest mnoha obětí, bolest Božího lidu ani ta naše nemůže přijít nazmar. Ježíš nese veškerou tuto tíhu na svém kříži a vybízí nás, abychom obnovili svoje poslání, přiblížili se tak těm, kdo trpí, nestyděli se být nablízku lidské bídě, prožívali ji jako svou a – proč ne? – činili z ní eucharistii³². Naše doba, poznamenaná starými a novými zraněními, od nás žádá, abychom byli tvůrci vztahů a společenství, otevření, důvěřiví a dychtiví po novosti, kterou probouzí Boží království dnes.

³¹ [Promluva k diecéznímu společenství Assisi](#), 4. října 2013.

³² Srov. *Evangelii gaudium*, 268–270, Paulínky 2014.

Abychom byli královstvím hříšníků, kterým bylo odpuštěno a kteří byli vysláni dosvědčovat stále živý a činnorodý Pánův soucit, neboť „jeho milosrdenství trvá na věky“.

CHVÁLA

„Velebí má duše Hospodina“ (Lk 1,46).

Nelze mluvit o vděčnosti a povzbuzení, aniž bychom rozjímali o Marii. Ona, žena, jejíž srdce pronikl meč (srov. Lk 2,35), nás učí chvále, která dokáže otevřít pohled do budoucna a vracet naději přítomnosti. Celý její život je soustředěn v jejím chvalo zpěvu (srov. Lk 1,46-55), který jsme i my povoláni zpívat jako příslib plnosti.

Pokaždé, když jdu do nějaké mariánské svatyně, rád si „vyšetřím čas“, abych se díval na Matku a ona aby se mohla dívat na mne. Prosím s důvěrou dětí, chudých a prostých, které vědí, že je tam jejich matka a mohou si u ní vyžadovat místo na klíně. A při pohledu na ni znovu slyší to, co indián Juan Diego: „Co je ti, můj synu, nejubožejší ze všech? Čím se rmoutíš tvé srdce? Nejsem tady snad já, která mám tu čest být tvou matkou?“³³

Hledět na Marii znamená opět uvěřit „v převratnou sílu něhy a lásky. Na ní vidíme, že pokora a něha nejsou ctnostmi slabých, nýbrž silných, kteří nepotřebují zacházet s druhými špatně, aby pocítili svoji důležitost.“³⁴

Pokud někdy začne náš pohled být tvrdší nebo na nás doléhá svůdná síla apatie či zklamání, které chce zapustit kořeny a ovládnout srdce, pokud nám začíná vadit, že jsme živě a plně součástí Božího lidu a vnímáme sklon k jakémukoli elitářství..., nebojme se rozjímat o Panně Marii a zazpívat její chvalo zpěv.

Vnímáme-li někdy pokušení se izolovat, uzavřít se do sebe a svých projektů a chránit se prachu dějinných cest, anebo se našeho jednání zmocňují nářky, vzdor, kritika či ironie a postrádáme ochotu zápolit, čekat a milovat..., pohleďme na Marii – ať očistí naše oči od každé „třísky“, která by mohla umenšovat naši pozornost a bdělost v kontemplaci a slavení Krista, který žije ve svém lidu. A vidíme-li, že nedokážeme jít přímo, a jen s námahou uchovávat úmysl obrácení, oslovme ji důvěrně jako onen farář a básník z mé předchozí diecéze: „Dnes večer, Paní, je můj slib upřímný. Pro každý případ mi ale nezapomeň nechat klíč zvenku.“³⁵ Ona „je pozornou přítelkyní, která stále bdí, aby v našem životě nedošlo víno. Má srdce proniknuté mečem a rozumí všem bolestem. Jakožto matka všech je znamením naděje pro národy, které trpí porodními bolestmi, dokud nevykvetou spravedlnost. (...) Jako opravdová matka kráčí spolu s námi, spolu s námi bojuje a nepřetržitě nás zahrnuje blízkostí Boží lásky.“³⁶

Bratři, znovu „nepřestávám děkovat“ (Ef 1,16) za vaši oddanost a nasazení s jistotou, že „Bůh odstraňuje ty nejtvrďší balvany, na které narážejí naděje a touhy, totiž smrt, hřích, strach a zesvětštění. Lidské dějiny nekončí na náhrobním kameni, protože dnes odkrývají ‚živý kámen‘ (srov. 1 Petr 2,4), zmrtevýchvalého Ježíše. Na něm jako církve stojíme, a třebaže se děsíme a jsme pokoušeni posuzovat všechno na základě svých neúspěchů, on přichází, aby vše tvořil nové.“³⁷

³³ Srov. *Nican Mopohua*, 107, 118, 119.

³⁴ *Evangelii gaudium*, 288, Paulínky 2014.

³⁵ Srov. Amelio Luis Calori, *Aula Fúlgida*, Buenos Aires, 1946.

³⁶ *Evangelii gaudium*, 286, Paulínky 2014.

³⁷ Homilie na Velikonoční vigílii, 20. dubna 2019.

At' naše vděčnost vzbudí chválu a znovu dodá odvahu k poslání pomazat své bratry pro naději. At' jsme lidmi, kteří svým životem svědčí o soucitu a milosrdenství, které nám může darovat pouze Ježíš.

Pán Ježíš at' vám žehná a Svatá Panna at' vás opatruje. A prosím vás, nezapomeňte se za mne modlit.

Bratrsky

František

V bazilice sv. Jana na Lateránu,
v den liturgické památky sv. faráře arského,
4. srpna 2019.